

Jelek a némaság világából

A láthatatlan fogyatékoság teszi igazán kiszolgáltatottá az embert – velük a hallássérültek.

Bajukat nem mutatja fehér bot vagy tolókcsi, mégsem igazodnak el a világban. Egerben újabban nemcsak munkahelyet találnak: ezentúl jeltolmácsiroda is segíti őket.

PALÁGYI EDIT

Nekem hiába szólnak ki a rendeléskor, hogy „kérem a következőt”. Nem hallok belőle semmit, még ülök a váróban egy óra hosszát... Amikor aztán bemegyek, nem értem meg, mit mond az orvos. Kezembe nyomják a gyógyszert, de fogalmam sincs, hogy mi a bajom – mesél Szabó Sándorné Erzsike a hallássérültek gondjairól.

A szeme közben nevet, mintha megszokta volna, hogy derűvel kerekedjen felül a fogyatékoságán. A most ötvenhárom esztendőss asszony tízévesen, egy agyhártyagyulladás szövődéséneként veszítette el hallását. Édesanyja nem akarta elengedni a kis hevesi falucskából, Istenmezejéről, ezért nagy erőfeszítések árán, de a hallók közt végezte el az általános iskolát. Később Vácra került, a siketek intézetébe, ahol kitanulta azon kevés szakmák egyikét, amit választhatott. Így lett varrónő. Ott sajátította el a jelbeszédet is, hogy tudását továbbadhassa a hallóknak. Kispapokat, ápolónőket, városházi ügyintézőket oktatott a jelbeszédre.

– Sorstársak vagyunk, nem hagyjuk cserben egymást – erősíti meg Sós István, aki éveken át a siketek egri szervezetének elnöke volt, és középfokú jeltolmács képzést is szerzett. Mivel csak kisdíák korában szenvedett halláskárosodást, ezért jól beszél, így gyakorta kíséreti a rászorulókat vásárolni, ügyes-bajos dolgaikat intézni. Most azt reméli, a hamarosan megnyíló egri iroda még nagyobb segítséget nyújthat a súlyos fogyatékkal élőknek.

– Csak az ágyúöntést és az úrhajózást nem próbáltuk még – mondja tréfásan Barczy Antal, az Agria-Humán Szolgáltató Kft. ügyvezetője. Az egri székhelyű cég kilenc éve alakult, s mára hat és fél száz, főleg megváltozott munkaképességű dolgozót alkalmaz. Felsorolni is nehéz, mi mindennel foglalkoznak a hallás-, mozgás- és látássérültek a Heves megye határain túl is terjeszkedő társaság húsz telephelyén. Akadnak olyanok is, akiket műtét vagy súlyos betegség – például vesebaj – után százalékolta le, s már nem versenyezhetnek a munkahelyekért az egészségesekkel. Itt azonban hasznossá tehetik magukat, és orvosi felügyelet mellett, a képessé-

geikhez szabott tevékenységgel tölthetik a napot. A varrodákban száz asszony hajol a gépek fölé, kezük alól munkaruha és igényes konfekció kerül ki. A férfiak a karbantartó részlegben vagy a kárpitösztemben gyakorolhatják szakmájukat. Van olyan részleg, ahol gyógykészítményeket palackoznak, máshol mappákat, füzeteket vagy sajtos dobozokat készítenek, akad, ahol szőnyeget szőnek, megint máshol könyveket restaurálnak. Megecsik, hogy a munkával az életkedvét hozzák vissza a fogyatékkal élőknek, ahogy a mozgássérültek tiszakürti otthonának lakóival is történt. A lécpült, kedélybeteg emberek számára kezdetben furcsa volt, hogy reggelente frissen borotválkozva gyülekezzenek a műhelyben. Később azonban rájöttek, hogy a munka értelmet ad napjaiknak.

Az Agria-Humánnál mintegy félszáz siket és nagyothalló dolgozik, ám a kollégák számára nem jelent gondot a kommunikáció, hiszen egy „házi használati” jelrendszer jóvoltából kiválóan megértik egymást. Kiderült azonban, hogy az otthonuk és a munkahelyük kapuin túl már nehezebben boldogulnak a hallássérültek. Ezért is pályázta meg a cég a Fogyatékosok Esélye Közalapítvány támogatását, melynek jóvoltából jeltolmácsirodát hoznak létre az északi régió három megyéje számára. Az esélyegyenlőségről szóló törvény ugyanis nemcsak azt írja elő, hogy biztosítani kell a mozgássérültek számára a szabad közlekedést a közhivatalokba, hanem rendelkezik a siketek jogairól is. Számukra is biztosítani kell, hogy speciális tolmács segítségével megértessék magukat, ha a bíróságon, az adóhivatalban vagy a városházán intézik ügyeiket. A felmérések szerint Hevesben, Borsodban és Nógrádban több mint tizenkétezer hallássérült él, a becslések szerint évente ezernél is többen vehetik majd igénybe az új szolgáltatást.

Titoktartás és bizalom, ez a jó jeltolmács két legfontosabb tulajdonsága – tudom meg Kévéss Zsuzsannától, az iroda vezetőjétől. Mivel felsőfokú képesítéssel Egerben egyedül ő műveli e hivatást, eddig is elkísérte a hallássérülteket mindenhol: esküvőre, válóperes tárgyalásra, főiskolai felvételire és szülői értekezletre. Régóta szükség volt e tolmácsszolgáltatásra, melynek fenntartását remélhetőleg finanszírozza az állam. A most elnyert 6,2 millió forintos pályázati támogatásból ugyanis csak az iroda kialakítására és a féléves működés költségeire futja.

– A siketnémák esélyegyenlőségét szolgálná, ha jelrendszerüket, melyet hazánkban mintegy harmincezer használ, élő nyelvként ismernék el – véli Kévéss Zsuzsanna. Meséli aztán, hogy nemrégiben egy színházi előadást tolmácsolt végig, meghúzódva a színpad egyik csücskében. Maga is meglepődött azon, milyen hatalmas élményt jelentett a hallássérültekből álló közönségnek a jelbeszédre lefordított darab. Mintha megrepedt volna a láthatatlan fal, ami elválasztja a némák és a hallók világát.